

Zijn optreden in de Oostendse Gemeenteraad (1904-1911). (1)

A. Stracké, exploitant van het welbeklant Hôtel d'Allemagne en bevriend met veel Europese vorstenhuizen, bereikt de eerste jaren van die periode wel het toppunt van zijn prestige. Dat blijkt uit het volgende.

Zijn natuurhistorisch museum, in de Mariakerkse duinen opgericht in 1897 en waartegen hij in 1903 een prachtige villa gebouwd had, kende veel succes. Op 5 juni 1903 werden prins Albert en prinses Elisabeth in dat museum feestelijk onthaald. Op 11 september 1904 overhandigde A.S. met grote plechtigheid een modern uitgerust lazaret, gehecht aan die villa, aan het Rode Kruis van België. In 1905 vierde hij met veel luister zijn gouden arbeidsjubileum. Eerst met de pers, die hij op 8 april uitgenodigd had en daarna, op 30 april met de Hoteliersbond en de bestuursleden van de Handelskamer, telkens met een fijn banket. Van 31 mei tot 4 augustus 1905 had hij, in zijn villa, de kleine prinsen Leopold en Karel te gast en ook - met onderbrekingen - hun ouders, prins Albert en prinses Elisabeth. Op 16 augustus datzelfde jaar, kwamen graaf en gravin Törring-Fettenbach er logeren (de gravin was de zuster van Prinses Elisabeth). In november 1906 maakt A.S. op uitnodiging van Prins Ferdinand (nl. Ferdinand I, prins van Saksen-Coburg (1861-1948), in 1887 tot regerende vorst van Bulgarije verkozen en van 1908 tot 1918 tsaar van dat land) een reis naar Bulgarije en in december, datzelfde jaar, werd hij officier in de orde van Alexander van Bulgarije (nl. Alexander von Battenberg (1857-1893), voorganger van Ferdinand I en vorst van Bulgarije 1879-1886).

Zoals ik al heb meegedeeld (cf. mijn bijdrage : "De politieke carrière van A. Stracké" in De Plate, 11e jg., nr 9, sept. 1982) kwam A.S. (kandidaat op de katholieke lijst) eigenlijk door een achterpoortje in de Oostendse gemeenteraad. Bij de verkiezingen van 18.10.1903 had hij 3.989 stemmen behaald, d.w.z. 24 minder dan de liberaal Polydora Tanghe. Maar op grond van onregelmatigheden proclameerde de Bestendige Deputatie op 27.11.1903 A.S. als verkozen. Hij zou dus in de gemeenteraad zetelen en wel van 2 februari 1904 tot 12 december 1911.

Nog duidelijker en grondiger dan het "Bulletin mensuel" van de Oostendse Handelskamer, weerspiegelt het "Bulletin communal" (het gemeenteblad dus dat pas in 1922 definitief en integraal in het Nederlands verscheen) de zorgen en problemen van de Oostendse administratie. Uit dat gemeenteblad, over de jaren 1904-1911, haal ik haast al mijn wetenschap hier over dat stukje lokale geschiedenis. Vanzelfsprekend beperk ik mij tot het optreden van A.S. zoals voor zijn bedrijvigheid in de Handelskamer ga ik weer chronologisch te werk en vermeld telkens de gemeenteraadszitting. Toespraken en mondelinge tussenkomsten worden meestal samengevat.

De eerste twee jaren van zijn mandaat schijnt A.S. van ijver te blaken. Hij neemt 34 keren het woord. Vooral bekommerd om de rust, de stilte, de veiligheid, de hygiëne en de belangen van het seizoen, houdt hij interpellaties o.a. over danszalen, café-concerts, de brandweer, de verzekering der stedelijk gebouwen, het drinkwater, de kursaal, de publiciteit. Al in 1906 vermindert zijn activiteit heel sterk. De laatste 6 jaar van zijn mandaat tellen we slechts 12 tussenkomsten.

1904

Dat is het piekjaar van A.S. als gemeenteraadslid. Hij mist geen enkele van de 18 raadszittingen en houdt 19 interpellaties. Maar zijn woord valt niet altijd in goede aarde. De sfeer in de gemeenteraad is niet zo gemoedelijk als in de Handelskamer.

Zitting - 1 februari 1904

Voorzitter van de raad was A. Pieters, tot burgemeester benoemd op 18.10. 1904. Nadat de gemeentesecretaris, A. Van Iseghem, nog eens het arrest van de Bestendige Deputatie van 27.11.1903 voorgelezen had, legden de nieuwe raadsleden de eed af. A.S. deed dat, met 10 anderen, in het Frans; 7 raadsleden deden dat toen in het Vlaams. Daarna werden de schepenen gekozen en beëdigd. Dat waren D. Fermon (Openbare Werken- Brandweer), Ern. Van Glabbeke (oom van de latere burgemeester) en A. De Cock, A. Liebaert (Handel en Nijverheid - Opnbaar Onderwijs - Schone Kunsten) was al in functie. A.S. werd aangesteld als lid van commissie 4, onder schepenen Van Glabbeke (Geschillen - Financiën - Gas) en van commissie 5, onder schepenen De Cock (Hygiëne, Gezondheidsdienst, Regies).

Zitting 2-18 februari 1904 - Aanbesteding Kursaal, Baden, Theater-Bestek

A.S. doet zich voor het eerst gelden. Bij de stemming over het voorstel van D. Willem om de aanbesteding van Kursaal, Baden en Theater voor een jaar uit te stellen (o.a. wegens de ongunstige invloed van de oorlogsverklaring tussen Rusland en Japan en het feit dat de lokalen in Kursaal en Theater niet gereed waren) onthield A.S. zich (met H. Van Graefscheppe).

Als reden gaf hij op dat de bewuste lokalen inderdaad niet voltooid waren. Anderzijds achtte hij verdere vertoningen in het oude (bouwvallige) theater in de Weststraat gevaarlijk. Wel keurde hij het bestek goed.

Zitting 3 - 23 februari 1904 - Prostitutie

Nadat raadslid D. Willem gevraagd heeft scherper toezicht te houden op huizen van geheime ontucht, neemt A.S. het woord.

's Zomers, zegt hij, zijn er veel klachten van vreemdelingen die zich ergeren over zgz. sigarenwinkels die in werkelijkheid bordelen zijn. Ze komen vooral in de Kapucijnenstraat voor, de Herststraat en de Langestraat. De eerlijke handel lijdt daaronder. Bovendien worden de vreemdelingen daar soms lastig gevallen. Hij verzoekt de burgemeester maatregelen daartegen te treffen.

Op de opmerking van J. Laroye dat die vreemdelingen zich beter tot de politie zouden wenden, antwoordt A.S. dat vrees om in gerechtszaken gemengd te worden ze ze weerhoudt.

Danszalen, café-chantants

Even later geeft A.S. blijk van gebrek aan administratieve ervaring. Hij vraagt waarom het voorstel om de taks van 50 fr. op danszalen en café-chantants te verminderen en om sommige drankgelegenheden tijdens de kermisdagen een taks van 10 fr. op te leggen, niet dadelijk besproken wordt.

Burgemeester Pieters antwoordt dat het de gewoonte is een kwestie eerst door een commissie te laten onderzoeken.

In de volgende zitting krijg. A.S. de gelegenheid zijn afkeer voor lawaai en café-concerts, een van zijn stokpaardjes, in een uitgebreide interpellatie, de langste uit zijn loopbaan, uit te drukken.

Zitting 4 - 15 maart 1904 - Danszalen, café-concerts.

Schepenen Van Glabbeke heeft het rapport voorgedragen waarin voorgesteld wordt de taks op drankgelegenheden met mechanische muziekinstallaties te verminderen en geen taks van 10 fr. te leggen op herbergen waar tijdens de kermisdagen mag gedanst worden.

A.S. breekt los met een soort van heilige verontwaardiging "U wilt dus de taks van 100 fr. op orkestrions en orgels verminderen, instrumenten die 'n hels lawaai maken en de rust van inwoners en vreemdelingen verstoren. Door die taks op 50 fr. te brengen kunnen de kleinste cafés die instrumenten aankopen.

Welnu die kleine cafés maken misbruik van de toelating want terwijl danszalen alleen 's zondags en 's maandags hun orkestrions spelen, kunnen die cafés dat zo dikwijls en zo lang ze willen. Dat is een stelsel van twee maten en twee gewichten wat onaanvaardbaar is voor 'n reglement. Ik protesteer tegen de wijziging van dat reglement dat eerst van 1903 dateert en herhaal de opmerkingen die ik onlangs in de commissie (Financiën) gemaakt heb.

Die danszalen met orkestrion, orgel of piano betekenen een ware plaag voor een stad die zich Koningin der Badsteden noemt. Onze vreemdelingen komen naar Oostende niet uitsluitend om zich te amuseren, maar vooral voor hun gezondheid, om hun zenuwen te versterken, om uit te rusten van hun werk en hun zaken. Door die orkestrions vinden ze hier geen rust. Laat u die orkestrions toe, dan kant u zich tegen degenen die Oostende willen vooruithelpen. U verjaagt de gasten. Ik neem niet aan dat u daardoor de brouwers wilt beschermen. Neen, u wilt alleen niet breken met een oude tolerantie die u enkele duizenden fr. opbrengt maar die anderzijds de Oostendenaars belangrijke bedragen doet verliezen.

De opwerping, in de commissie gedaan, dat de stad de danszalen niet kan verbieden, weerleg ik. In 1878 werd het klokkengelui verboden, op klacht van een inwoner, uit de Christinastraat, geloof ik, De rechtbank van Brugge heeft uw recht en de wettelijkheid van dat verbod batwist. Maar in hoger beroep gaf het hof van cassatie u gelijk. Het vonnis vermeldde: "door het luiden van klokken te verbieden in het belang van de rust der burgers". Daaruit volgt dat het recht en de plicht van het Oostends gemeentebestuur onbetwistbaar is. L'Echo d'Ostende van 13.04.1879 voegde erbij: "Oostende is een voorvechter van de openbare orde en de vooruitgang. De stad zal niet meer dulden dat de rust der burgers verstoord wordt."

Welnu, Mijne Heren, ik vraag niets meer. Verloochen uw recht en uw plicht niet. Zorg voor rust en stilte voor onze gasten. Een eersterangsstad die Koningin der Badsteden wil blijven, moet gelijke tred houden met de vooruitgang. Ze moet voortdurend verbeteren op gevaar af te vervallen want de concurrentie neemt elk jaar toe. Het is uw plicht voor de goede naam van Oostende borg te staan.

Per jaar geeft u bijna 350.000 fr. uit voor het onderwijs. Dat juich ik toe. Het onderwijs is de rijkdom van de jonge generatie. Om die opvoeding nuttig en efficiënt te maken, moet u de moraal verhogen, de grondslag van opvoeding en openbare orde. Met die danszalen ondermijnt u de moraal want daar gaan de kinderen van de arbeidersklasse heen, om zich te amuseren. Daar ziet u meisjes van 14, 15, 16 jaar - die pas de school verlaten hebben - in en uit gaan om plezier te zoeken en in hun verderf te lopen.

Bovendien moet u de hotelnijverheid beschermen waarin enorme kapitalen geïnvesteerd zijn. Het is de belangrijkste bedrijvigheid van Oostende die duizenden mensen werk bezorgt en die honderduizenden uitgeeft voor de handel en de welvaart.

De hoteliers helpen u trouwens in uw taak. Ze houden de hotelnijverheid hoog en concurreren met gelijk welke stad ter wereld. Onze gastronomie staat aan de spits omdat we met de vooruitgang meegaan. De vreemde bezoeker die thuis petroleum brandt, wil hier elektrisch licht. Die anders 4, 5, 6 verdiepingen hoog klimt zonder te klagen, wil hier een lift om naar de eerste verdieping te gaan.

Welnu, indien wij niet alle kwalen bestrijden, zoals nachtlawaai van orkestrions, orgels en andere barbaarse instrumenten, riskeren wij klanten te verliezen in plaats van er te winnen. Brek voor goed met die tolerantie van orkestrions en orgels, zoals in andere steden gebeurd is. Dat is muziek voor wilde volken, niet voor een badstad als Oostende. Ik spreek uit bezorgdheid voor de belangen van de stad en uit naam van allen die van het seizoen moeten leven.

De totale of gedeeltelijke afschaffing zal een wijs besluit zijn en een belangrijke ontlasting voor politie en gerecht. Ziehier dan wat ik voorstel :

1. De gemeenteraad zal erover beslissen of er reden is om publieke danszalen met orkestrion of orgel te sluiten.
2. In het negatief geval stel ik voor :
  - a. de houders van danszalen te verbieden muziek te spelen, bij dag of bij nacht, ieder jaar vanaf 10 juli tot september.
  - b. de jaarlijkse taks proportioneel te verminderen en de huidige taks op 50 fr te behouden voor de andere inrichtingen.
  - c. in de toekomst geen nieuwe vergunningen meer af te leveren.

Schepen Van Glabbeke diende A.S. het eerst van antwoord.

"Die danszalen zijn een noodzakelijk kwaad. Ze zijn er voor de mindere klasse en we kunnen ze niet weigeren. Bovendien liggen ze meestal in straten, die niet bezocht worden door onze zomergasten, ver van grote hotels en villa's. Als we dat voorstel aanvaarden, dan moeten we alle amusementsinrichtingen doen verdwijnen. Tegen café-concerts zoals La Terrasse, La Scala, L'Eldorado, La Régina zijn er talrijke klachten. Wellicht nog meer dan tegen de danszalen in de Schippersstraat. De burens van die luxe-inrichtingen worden ook in hun rust gestoord. Toch denkt A.S. noch een ander raadslid eraan ze te verbieden omdat het attracties zijn voor de rijken. We zouden hier dan ook twee maten hebben en twee gewichten".

A.S. krabbelt wat achteruit : "Ik vraag slechts de opheffing van de danszalen met orkestrions of orgels". Waarop Van Glabbeke repliceert : "Ik geloof dat u vooral de sluiting wenst van de danszalen in de Schippersstraat, achter het Hôtel d'Allemagne".

(N.B. Voor de tweede keer vergist de verslaggever of Van Glabbeke zich. Het Hôtel d'Allemagne grensde ten oosten niet aan de Schippersstraat maar aan de Sint-Franciscusstraat).

"De opmerkingen van de heer A.S.", gaat Van Glabbeke verder, "werden al in de commissie verworpen. Een lid daarvan, de heer Deweert, heeft toen de heer A.S. het volgende geantwoord : "Indien die danszalen hem storen, dan kan hij ze doen zwijgen door voor het seizoen een vergoeding uit te betalen. De exploitanten zouden blij zijn in juli, augustus en september hun deuren te kunnen sluiten en iedereen zou tevreden zijn".

"Akkoord", zegt A.S., "maar waar zou dat eindigen als het college 's anderen-daags al nieuwe vergunningen toekent!".

Van Glabbeke : "Niet alle huizen zijn geschikt voor danszalen. Daartoe zijn ruimtelijke en hygiënische voorwaarden gesteld. Anderzijds komen overal danszalen voor, zelfs in de katholiekste steden. Het volk amuseert zich daar, zoals de rijken in de Kursaal. Ieder wil gediend zijn. Tenslotte brengt dat de stad jaarlijks ongeveer 6.000 fr. op".

J. Laroye betreurt dat hier persoonlijk belang mee gemoeid is. Danszalen en kermissen brengen veel onaangenaamheden mee. Maar ze liggen in de gewoonten. Er kan geen sprake van zijn danszalen te sluiten tijdens de seizoenmaanden. Gaan de vreemdelingen niet dansen in de Kursaal of in andere luxe-inrichtingen ? Dat voorstel van de heer A.S. is niet redelijk.

Schepen De Cock doet ook een duits in het zakje. "Het voorstel vande heer A.S. verbaast me sterk. Hij kent Oostende toch al lang. De vreemdelingen komen hier ook om zich te ontspannen. De plezieren en de feesten afschaffen, dat is de vreemdelingen verjagen en van de eerste badplaats ter wereld een onbaduidend nest maken. Misbruiken, ja, die moeten bestraft worden".

A.S. bindt in. "Ik verzet me niet zozeer tegen de danszalen maar tegen het hels lawaai, het late sluitingsuur en de vechtpartijen die daarop volgen, tot 2 en 3 uur in de morgen. Dat is geen ontspanning meer, het is een kwelling voor de vreemdelingen. U verjaagt ze door die ellendige spektakels. Ik handhaaf daarom mijn voorstel en verzoek de voorzitter om de stemming".

Met 20 stemmen tegen 2 (A.S. en Fr. Duchateau) wordt het voorstel verworpen.

A.S., met zijn strenge gedisciplineerde jeugd, met zijn hang naar orde, fatsoen en waardigheid, met zijn conservatieve aard, kon zich niet verzoenen met ongebonden luidruchtigheid. Hij werd hier gestuit, ongetwijfeld omdat hij te ver ging en ongenueanceerd oordeelde. Van de luxe-amusementsinrichtingen sprak hij inderdaad niet en Van Glabbeke moest wel geloven dat A.S. de danszalen in de Sint-Franciscusstraat bedoelde. Bovendien had A.S. zich hier het ongenoegen op de hals gehaald van verscheidene raadsleden. Dat zou nog herhaaldelijk tot uiting komen.

Zitting 5 - 6 april 1904 - Baden, Kursaal, Theater

Het enige punt op de dagorde is de aanbesteding voor Kursaal, Baden en Theater. G. Marquet en H. Stocq (uit Namen) hebben samen ingeschreven voor 466.000 fr. De president stelt de raad voor het bod aan te nemen.

A.S. verzet zich en wenst een nieuwe publieke aanbesteding die, zo meent hij, een groter bedrag kan opleveren dan dat van Marquet. Ook dat voorstel van A.S. wordt afgewezen.

Op de twee volgende zittingen, nr. 6 (12 april 1904) en nr. 7 (19 april) is A.S. aanwezig maar hij komt niet aan het woord.

Zitting 8 - 20 april 1904 - Baden, Kursaal, Theater

Weer staat die belangrijke aanbesteding op de agenda. De heren de Lannoy en de Cubas hebben een bod gedaan van 532.000 fr. Marquet-Stocq hebben zich schriftelijk verbonden het verschil (nl. 66.000 fr) bij te passen. Maar de meningen in de raad blijven verdeeld.

A.S. verdedigt zich tegen de beschuldiging : de belangen van Oostende niet te behartigen. Hij verklaart dat hij de offerte van Marquet zou aangenomen hebben indien ze hoger was geweest dan die van zijn concurrent. En voegt erbij dat hij geen van beide inschrijvers kent.

Maar schepen De Cock draait de schroef wat aan. "Bij de eerste aanbesteding was de inschrijving van Marquet hoger dan die van de Lannoy en toch heeft de heer Stracké ze niet aangenomen".

Er wordt tenslotte gestemd en het bod van Marquet-Stocq wordt aanvaard met 20 stemmen tegen 5 (A.S., Pil, Hamman, Dereere, Duchateau).

G. BILLIET

(wordt voortgezet)

"ERZAEHLEN BIS OSTENDE" VAN JUERGEN BECKER. EEN BOEKBESPREKING DOOR EDMOND OTTEVAERE.

Dit boek, vol met fragmentaire teksten die zeer los met elkaar verbonden zijn en zeker niet als een (gewone) roman kunnen worden omschreven, is geen traditioneel verhaal dat vlot leest. Integendeel. Het gaat hier om een mozaïek te lezen "monologue intérieur". Meer over dat vreemd boek komt u te weten in de recensie van E. Ottevaere, een specialist in moderne Duitse letteren die schrijft voor het literaire Vlaamse tijdschrift 'Dietsche Warande en Belfort', nummer 7, september 1982, blz. 543-545.

Emiel SMISSAERT

83/243